

14.6.2021

Äänekosken kaupungin konserniohje

Käsitelty: Kaupunginhallitus 7.6.2021, 174 §
Hyväksytty: Kaupunginvaltuusto 14.6.2021, 61 §
Voimassa: 1.7.2021 lukien toistaiseksi

1 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kuntalain (410/2015) 14 ja 47 §:ssä säädetään konserniohjeesta, josta päättää valtuusto. Konserniohjeella luodaan puitteet Äänekosken kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden ja kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa.

Konserniohjeen tavoitteena on edistää kaupungin strategian toteutumista konserniyhteisöissä, yhdenmu-kaistaa konserniyhteisöjen ohjauksen menettelytapoja, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä, parantaa kaupungin tytäryhteisöistään saaman tiedon laatua ja tehostaa tiedonkulkua. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea Äänekosken kaupungin konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla kaupungin ja kaupunkikonsernin etujen mukaisesti.

Kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupungin hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Konsernijohto vastaa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Konsernivalvonnalla käsitetään tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudel-lisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seurantaa.

2 Konserniohjeen soveltaminen

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Osakkuusyhteisöissä, mu-kaan lukien kuntayhtymät, kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjetta noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupunkikonserniin kuuluvat sellaiset tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Kaupungin osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpito-lain 1 luvun 7 ja 8 §:ssä tarkoitettua omistusyhteisyyttä ja osakkuusyrittä. Äänekosken kaupunkikonser-niin kuuluvista tytäryhteisöistä pidetään luetteloa kaupungin taloushallinnossa.

14.6.2021

3 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Äänekosken kaupunkikonsernia koskevan konserniohjeen hyväksyy kuntalain 14 §:n mukaisesti Äänekosken kaupunginvaltuusto.

Konserniohje on käsiteltävä kaupungin tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa tai vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Asian käsittelystä tytäryhteisön kokouksessa on toimitettava pöytäkirjanote sähköpostitse kaupungin kirjaimoon, os. kirjaamo@aanekoski.fi.

4 Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä taikka yksittäisessä asiassa sopimuksesta muuta johdu. Konserniohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöissä. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi perustua vain osakeyhtiölaissa tai muussa lainsäädännössä tarkoitettuihin vähemmistönsuojasäännöksiin, velkojien suojasäännöksiin tai muuhun osakeyhtiölain säännösten tai muun pakottavan lainsäädännön vastaiseen menettelyyn.

Kaupunki ottaa omistajaohjauksessaan huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai kolmannelle osapuolelle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohdolle.

Konsernisuhteessa määrävässä asemassa olevan kaupungin omistajaintressillä on käytännössä yhtiön toimintaa ohjaava vaikutus. Yhtiöoikeudellinen sitovuus syntyy siinä vaiheessa, kun tytäryhteisön toimivaltainen elin, yleensä hallitus, on hyväksynyt ohjeet yhteisöä sitovaksi. Tällöinkin yhteisöjen toimielinten, toimielinten jäsenten sekä toimitusjohtajan veloitteet ja vastuut määräytyvät kyseistä yhteisöä koskevan lainsäädännön mukaan. Tytäryhteisöjen johto toimii kuitenkin konsernin emoyhteisön eli kaupungin luottamuksen varassa. Konserniohjeet täydentävät tytäryhteisölle sen perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kaupungin toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai noudattamatta jättämiseen tulee tytäryhteisön johdon esittää erityinen perusteltu syy. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai kaupunkikonsernille.

14.6.2021

5 Kaupunkikonsernin ohjaus ja johtaminen

Konsernijohto sekä konsernijohtoon tehtävät ja toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Kaupunkikonsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Kaupunginhallituksen työskentelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan objektiivisuuteen ja tasapuolisuuteen sekä hyvän hallintotavan ja esteellisyysäännösten toteutumiseen (kuntalain 47–48 ja 97 § sekä hallintolain 6 §).

Konsernijohto antaa koko kaupunkikonsernia koskevia ohjeita. Ohjeet voivat koskea mm.:

- pääomien käyttöä ja toiminnan rahoitusta;
- riskienhallintaa;
- omistajapoliittisia tavoitteita;
- konserniraportointia;
- hankintoja;
- henkilöstöpolitiikkaa; ja
- muita seikkoja, joilla edistetään konsernin kokonaisuutta.

Valtuusto linjaa omistajapolitiikassa omistajaohjauksen periaatteet sekä asettaa tytäryhteisöille talousarviossa tytäryhteisökohtaisia toiminnan ja talouden tavoitteita. Tavoitteet ohjaavat kaupungin edustajia tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa.

Kaupunki järjestää koulutustilaisuuksia tytäryhteisöjen toimitusjohtajille, hallitusten puheenjohtajille ja jäsenille sekä tarvittaessa muulle henkilöstölle. Näillä tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä ja parhaiden käytänteiden omaksumista. Tytäryhteisöjen edustajat ovat velvoitettuja osallistumaan näihin tilaisuuksiin.

6 Tytäryhteisöjen ohjaaminen

6.1 Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä

Kaupunki käyttää tytäryhteisöjen omistajana keskeistä päätösvaltaa nimitessään ja valitessaan edustajia yhteisöjen päätöksentekoihin. Edustajista hallitukseen tai vastaavaan elimeen päättää kaupunginhallitus ottaen huomioon kuntalain säännökset hallitusten jäsenten pätevyydestä ja muut tarpeelliset seikat.

Osakeyhtiöissä osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, jossa kaupunkia edustaa yhtiökokousedustaja. Kaupunginhallitus ohjeistaa yhtiökokousedustajaa kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa ohjeita konserniyhtiöiden hallintoelimissä kaupunkia edustaville henkilöille omistajan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Kaupungin nimeämien tai valitsemien edustajien on toimittava valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti tytäryhteisöissä ja niiden toimielimissä.

14.6.2021

Tytäryhtiön hallituksen jäsenen tulee nauttia yleistä luottamusta sekä sen tahon luottamusta, joka on hänet tehtävään nimennyt tai valinnut. Mikäli hallituksen jäsen ei nauti luottamusta, on hänet erotettava tehtävästään.

6.2 Yhtiökokouskäytäntö

Osakeyhtiölain (624/2006) 5 luvussa on säädetty yhtiökokouksesta. Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekaelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Tilikauden aikana yhtiön on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous. Tarvittaessa järjestetään ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Yhtiökokouksen ajankohdasta ja käsiteltävistä asioista on ilmoitettava konsernijohdolle kaupungin kirjaimoon sähköpostitse os. kirjaamo@aanekoski.fi ja muille osakkeenomistajille hyvissä ajoin, kuitenkin osakeyhtiölain 5 luvun 19 §:n mukaisesti viimeistään yhtä viikkoa ennen kokousajankohtaa, jollei kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella muuta sovita. Yhtiökokouskutsun yhteydessä on toimitettava etukäteen tarpeellinen kokousmateriaali. Myös tilintarkastuskertomus on toimitettava tilinpäätöstä käsittelevän yhtiökokouksen kutsun yhteydessä. Jos edellä mainittua aikataulua ei ole käytännön syistä mahdollista noudattaa, on poikkeavasta käytännöstä sovittava erikseen konsernijohtoon kanssa. Mikäli yhtiökokouskutsun lähettämisessä ei ole noudatettu em. ohjeita, voi konsernijohto edellyttää kokouksen ajankohdan siirtämistä.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan on oltava läsnä yhtiökokouksessa. Kaupunginjohtajalla tai hänen määräämällään on läsnäolo- ja puheoikeus säätiöiden vuosikokouksissa eli kokouksissa, joissa tilinpäätös allekirjoitetaan ja hyväksytään. Säätiöt lähettävät kutsun tällaiseen kokoukseen.

6.3 Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan kanta tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan kannan eli ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön hallituksella, hallituksen puheenjohtajalla, toimitusjohtajalla tai vastaavalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että omistajan kanta asiaan on haettu ja että kanta kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, jossa asiasta päätetään.

Kaupungin kanta haetaan konsernijohtolta. Konsernijohto päättää kaupungin kannasta toimielimen tai viranhaltijan päätöksellä.

Kanta on haettava seuraavista asioista:

- tytäryhteisön perustaminen;
- yhteisön toimialan, toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen;
- asiat, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista;
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköaseman suhteessa kaupunkiin;
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen;
- toimitusjohtajan ottaminen tai erottaminen;
- toimitusjohtajasopimuksen sisältö ja toimitusjohtajan palkka- ja palkkiojärjestelmä;

14.6.2021

- pääomarakenteen muuttaminen;
- toimintaan nähden merkittävä investointi;
- varsinaiseen toimintaan kuulumaton tai siihen vain epäsuorasti liittyvä investointi ja sen rahoitus;
- kiinteistö- ja yrityskaupat;
- osakkeiden hankkiminen tai luovuttaminen;
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen;
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen;
- johdannaisinstrumenttien käyttö muuhun kuin suojaus- tai riskienhallintatarkoituksiin;
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen;
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset;
- merkittävät henkilöstöpoliittiset ratkaisut;
- työnantajajärjestön valinta ja noudatettava työehtosopimus;
- eläkeyhtiön valinta ja noudatettava eläkejärjestelmä;
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä; ja
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Lähtökohtana on, että tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja selvittää kaupungin kannan kirjallisesti ja riittävään informaatioon perustuen siten, että konsernijohdolla on riittävä tietopohja käytettävissään kannan muodostamiseen. Kaupungin kanta tulee hakea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Omistajan kannan dokumentoitu hankkiminen on osa yhtiön johdon huolellisuusvelvoitteen mukaista toimintatapaa. Toimitusjohtajan tai vastaavan valinnassa omistajan kannan hakee hallituksen puheenjohtaja.

Kaupungin kannan hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

6.4 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohdolle

Hallitus voi osakeyhtiölain lojaliteettiperiaatteen mukaan vaitiolovelvollisuuttaan rikkomatta antaa tietoja yhtiön koko osakekannan omistavalle tai omistaville tahoille. Tytäryhteisöillä on velvollisuus tiedottaa konsernijohtoa erikseen ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Tiedottamisvelvollisuuden toteuttamisesta vastaavat tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Tiedottamisvelvollisuus täytetään olemalla yhteydessä kaupunginjohtajaan.

Tytäryhteisön on toimitettava hallituksensa työskentelyyn liittyvät kokouskutsut, esityslistat ja pöytäkirjat ja pyydettyä myös näiden liitteet kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle viipymättä asiakirjan valmistamisen jälkeen. Jos tytäryhteisö katsoo, että asiakirjaan sisältyy liikesalaisuuksia tai muita viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:ssä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja, tulee

14.6.2021

tytäryhteisön merkitä nämä asiakirjaan ennen asiakirjan toimittamista kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle.

6.5 Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka

Kaupungin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista ja huolehtivat henkilöstön hyvinvoinnista. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöt kuuluvat hallituksensa päättämään työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta. Käytettävästä työehtosopimuksesta tekee päätöksen yhtiön hallitus. Henkilöstöetuudet eivät saa ylittää tavanomaista ja kohtuullista tasoa. Tytäryhteisön hallitus päättää toimitusjohtajan kokonaispalkasta, palkitsemisesta ja toimisuhte-educista.

Kaupungin tytäryhteisöt ovat Kevan jäseniä, jollei tästä poikkeamiseen ole yksittäisessä tytäryhteisössä erityinen syy.

6.6 Hallituksen kokoonpano, nimittäminen ja palkkiot

Kaupunginhallitus antaa yhtiökokousedustajalle ohjeet kaupungin edustajien valitsemisesta tytäryhteisöjen hallituksiin. Kuntalain 47 §:ssä edellytetään, että kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen tulee valita myös ulkopuolisia asiantuntijajäseniä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista yhtiön päätöksenteon ja menestymisen kannalta. Kaupungin henkilöstö selvittää hallitukseen ehdotettujen henkilöiden maksuhäiriömerkinnät ja yritysyhteydet ennen valintapäätöstä.

Kaupungin tytäryhteisöjen osalta konsernijohto varmistaa nimeämisen yhteydessä hallitusten monipuolisen osaamisen ja kokemuksen sekä riippumattomuuden ja vastuullisuuden. Hallitusten kokoonpanojen tulee yhtiön toiminnan laatu, laajuus ja kehitysvaihe huomioon ottaen heijastaa eri taustoja, näkökulmia sekä erityisosaamisalueita siten, että kullakin hallituksella on yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten riittävän osaamistason varmistamiseksi konsernijohto kartoittaa dokumentoidusti hyvissä ajoin ennen hallitusjäsenten valintoja kunkin yhtiön tarvitsemaa, toimialan edellyttämää riittävää talouden ja liiketoiminnan asiantuntemusta.

Konsernijohtoon ja tytäryhteisön hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että hallitusten jäsenten nimittäminen perustuu asiantuntemukseen ja kokemukseen. Hallituksen strategisen ohjaustehtävän näkökulmasta riittävä uusiutuminen antaa mahdollisuuden strategiselle uudistumiselle ja hallituksen osaamisen vahvistamiselle strategian ja yhtiön toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla. Jotta hallituksen uudistuminen toteutuu käytännössä, on suositeltavaa, että saman yhteisön hallituksen jäsenenä ei toimittaisi yhtäjaksoisesti yli kahdeksan vuoden ajan.

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Valvonnan edistämiseksi hallituksen jäsenten on oltava yhtiöstä aidosti riippumattomia. Hallituksen jäsenen tulee olla riippumaton yhteisöstä eli hänellä tai hänen hallintolain 28 §:ssä tarkoitettulla läheisellään ei voi olla sanotussa säännöksessä tarkoitettua esteellisyyden aiheuttavaa suhdetta yhteisöön suoraan eikä välillisesti. Valvontarooliin vuoksi

14.6.2021

kaupunginhallituksen jäsenen ei tule olla samanaikaisesti useamman kuin yhden tytäryhteisön hallituksen jäsenenä. Tämä sääntö ei kuitenkaan koske toimimista samanaikaisesti kaupungin tytäryhteisön ja tämän tytäryhteisönä olevan toisen yhteisön hallituksessa.

Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenille maksettavien palkkioiden sekä ansionmenetyks-, kulu- ja matkakustannusten korvausten määräytymisessä noudatetaan Äänekosken kaupungin hallintosäännössä määrättyjä periaatteita. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan palkkio on suuruudeltaan enintään sama kuin kaupunginhallituksen puheenjohtajan palkkio ja hallituksen jäsenen palkkio vastaavasti enintään sama kuin kaupunginhallituksen jäsenen palkkio.

6.7 Toimitusjohtajan ottaminen ja erottaminen

Kaupungin tytäryhteisöille valitaan toimitusjohtaja, jolla on yhtiön liiketoiminnan johtamisen edellyttämä riittävä asiantuntemus ja kokemus. Toimitusjohtajan ottaa ja erottaa yhteisön hallitus. Ennen toimitusjohtajan ottamista ja erottamista tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan on oltava yhteydessä konsernijohtoon. Tämän tulee tapahtua asian tullessa vireille.

Kaupungin tytäryhteisöjen on noudatettava toimitusjohtajasopimuksen laatimisessa kaupungin henkilöstöhallinnosta saatavaa toimitusjohtajasopimusmallia. Yhteisön hallitus hankkii toimitusjohtajasopimuksesta omistajan kannan konsernijohtolta ennen sopimuksen hyväksymistä tai muuttamista.

6.8 Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille

Valtuusto asettaa talousarviossa merkittävillä tytäryhteisöillä toiminnan ja talouden tavoitteita, joilla pyritään varmistamaan omistaja-arvon säilyminen ja kehittyminen ja että yhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista ja toteuttaa kaupungin strategiaa. Kaupungin talousjohtaja vastaa tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tavoitteiden valmistelusta.

6.9 Konserniraportointi ja seuranta

Kuntalain 116 §:n mukaan kaupungin tytäryhteisön on annettava kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöraportoinnissa mukana olevien yhteisöjen tulee toimittaa konsernihallinnolle sen tarvitsemat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Tytäryhteisöillä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Esimerkiksi todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Tytäryhteisö raportoi kaupungille toimintansa ja taloutensa kehittymisestä ja kehittämisestä konsernihallinnon määräämällä tavalla. Tytäryhteisön on lisäksi raportoitava kaupungille erikseen, mikäli sen toiminta ei vastaa oletettua kehitystä.

Konsernijohtolla on oikeus saada käyttöönsä tytäryhteisöjen hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä muu yhtiön seurannan kannalta tarpeellinen dokumentaatio.

14.6.2021

6.10 Konsernitilinpäätös

Konserniyhteisöillä tulee olla kalenterivuotta vastaava tilikausi. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Konsernitilinpäätöstä ja välitilinpäätöksiä varten tarvittavat tiedot toimitetaan konsernihallinnon määräämällä tavalla ja määräämässä muodossa erikseen annettavan aikataulun mukaisesti. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien konserniyhteisöjen on laadittava välitilinpäätökset yhdistelyajankohtina.

Varsinainen tietojen antamista koskeva ohje annetaan vuosittain. Konserniyhteisöjen tietojärjestelmien ja keskinäisen tietojenvaihdon tulee tukea konsernitilinpäätöksen edellyttämää raportointia.

Menettelytapaohjeita antaa ja konserniyhteisöjen tietoja konsernitilinpäätöksen laatimiseksi pyytää konsernijohto.

6.11 Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti

Kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtäläistä tilintarkastustapaa. Tilintarkastus kilpailutetaan kaupungin toimesta siten, että tarjoajilla on riittävä osaaminen myös kunkin tytäryhteisön toimialasta ja liiketoiminnan luonteesta.

Tilintarkastajan toimikausi on enintään kuusi vuotta. Kaupungilla ja sen tytäryhteisöillä on sama tilintarkastusyhteisö. Kaupungin tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätioiltä tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnalla ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoja tai asiakirjoja tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konsernijohdon raportointiin ja muihin kaupungin viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin. Tarkastuslautakunta tai sen jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

7 Sisäinen valvonta, riskienhallinta, varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä sisäinen tarkastus

7.1 Sisäinen valvonta

Yhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio

14.6.2021

luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta.

7.2 Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Riskienhallintaa toteutetaan osana tytäryhtiön tavanomaisia johtamis-, suunnittelu- ja ohjaukseenkäytäntöjä. Tytäryhteisöt ylläpitävät ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan, jotta keskeiset riskit hallitaan ja mahdollisuudet hyödynnetään suunnitelmallisesti. Tytäryhteisöt tekevät organisaation keskeisimpiin tehtäviin ja tavoitteisiin perustuvan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen.

Kaupungin tytäryhteisöjen tulee säännönmukaisesti osana riskienhallintaprosessiaan analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa toiminnan ja talouden tavoitteita uhkaavia riskejä sekä mahdollisuuksia, arvioida riskien ja mahdollisuuksien vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä, ylläpitää ajantasaista kuvausta (riskiprofiili) merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallintakeinoista sekä seurata ja arvioida riskienhallintatoimenpiteiden tuloksellisuutta.

Tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, yhteisön strategisia tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä ja strategisista mahdollisuuksista sekä riskien hallinnan menettelyistä ja tuloksellisuudesta osavuosikatsausten ja tilinpäätösten yhteydessä.

Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu yhtiön hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat prosesseja, joilla organisaatioissa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

7.3 Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin ja laatia vähintään lainsäädännön ja kaupungin edellyttämät kirjalliset suunnitelmat toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Tarvittavien riskienhallintaa koskevien (mm. toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen ja turvallisuuteen liittyvien) suunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

Riskienhallintaan liittyvät suunnitelmat tulee toimittaa konsernijohdolle ja varautumiseen ja jatkuvuuden varmistamiseen liittyvät suunnitelmat kaupunginjohtajalle.

7.4 Sisäinen tarkastus

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen nähden. Sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa prosesseja, joilla yhteisöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Hallituksen tehtävänä on huolehtia, että yhtiöllä on

14.6.2021

käytettävissä liiketoiminnan kokoon nähden riittävät sisäisen tarkastuksen resurssit. Yhtiön sisäisen tarkastuksen organisointi ja työskentelytavat ovat riippuvaisia muun muassa yhtiön harjoittaman liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta, henkilöstön määrästä ja muista vastaavista tekijöistä. Liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään merkittävässä tytäryhteisöissä on suositeltavaa laatia riskiperusteinen sisäisen tarkastuksen suunnitelma, jonka yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain. Tytäryhteisöjen sisäinen tarkastus voidaan toteuttaa joko kaupungin sisäisen tarkastuksen palveluna tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

8 Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta sekä yhteisölle määritellystä omistajastrategiasta. Tavoitteisiin vaikuttaa myös yhtiön taloudellinen asema, toimintaympäristö ja liiketoiminnan luonne.

Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisöjen hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa osaltaan valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma. Tytäryhteisöjen tulee laatia niille asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä rahoitus- ja investointisuunnitelma. Suunnitelmat esitellään konsernijohdolle osavuositilauksien ja tilinpäätösten yhteydessä. Tämän lisäksi konsernijohdolle tulee toimittaa tietoja mm. yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä, tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Kaupungin tytäryhteisöjen investointeja ohjataan tytäryhteisöille asetetulla velvollisuudella hankkia kaupungin kanta ennen merkittäviä investoinneista päättämistä.

Tytäryhteisöissä hallituksen ja muun johdon tulee investointeja suunnitellessaan tehdä huolellisuusveloitteensa täyttämiseksi asianmukaiset investointilaskelmat ja -selvitykset, jotta investointien taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan riittävästi varmistua. Investoinnin perusteet ja selvitykset esitetään konsernijohdolle edellä kohdassa 6.3 tarkoitetuissa investoinneissa ennen päätöksentekoa. Investointeja koskevissa laskelmissa tulee ottaa huomioon vaikutukset yhteisön tulokseen ja kassavirtaan sekä suhteuttaa päätökseen sisältyvät riskit hyväksyttävään riskitasoon.

9 Keskitetyt konsernitoiminnot ja hankinnat

Kaupunkikonsernissa tavoitetilana on tuottaa tukipalvelut keskitetysti soveltuvin osin, esim. tietohallintopalvelut. Tytäryhteisöjen on selvitettävä yhteistyössä konsernijohtoon kanssa keskitettyjen toimintojen edellytykset yhtiön toiminnassa ennen kuin yhtiöt suunnittelevat ulkoistettuja palveluja. Samoin suuria tietojärjestelmähankintoja suunniteltaessa on oltava etukäteen yhteydessä konsernijohtoon.

14.6.2021

Kaupunki edellyttää, että hankkiessaan tarvitsemiaan tukipalveluita tytäryhteisöt järjestävät julkisen tarjouskilpailun ja että tarjousta pyydetään myös kaupunkikonserniin kuuluvalta, näitä palveluita tuottavalta yhtiöltä.

Äänekosken kaupunki hoitaa konsernitilin avulla kaupungin ja konsernitiliin liitettyjen tytäryhteisöjen maksuliikepalveluiden yhteishankinnan. Tytäryhteisöillä on velvollisuus liittyä kaupungin konsernitiliin. Tytäryhteisöjen konsernitiliin voidaan tarvittaessa lisätä luottolimiitti, jolla voidaan rahoittaa lyhytaikainen esim. käyttöpääoman tarve.

10 Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Julkisomisteisten yhtiöiden tulee OECD:n corporate governance -suosituksen mukaan toimia läpinäkyvästi ja noudattaa samoja korkeatasoisia hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita kuin yksityiset osakeyhtiöt. Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeen tulee sisältää määräykset siitä, miten kunnassa turvataan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeus tytäryhteisöjen toiminnasta. Kuntalain 83 §:n mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Kaupungin luottamushenkilöllä ei ole luottamushenkilöaseman perusteella oikeutta saada tietoja suoraan tytäryhteisöiltä, vaan tietojen saantia koskeva pyyntö esitetään kirjallisesti hallintojohtajalle tai asianhallintapäällikölle. Yhtiön hallitus kuitenkin vastaa siitä, ettei se luovuta salassa pidettävää tietoa. Osakeyhtiölain mukaan hallitus tai sen jäsenet eivät saa antaa yhtiön asioista tietoja, joiden ilmitulo voi vahingoittaa yhtiötä.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

11 Viestintä

Hyvä hallinto edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava yhteisön toimintaa ja taloutta koskevasta riittävästä ja luotettavasta tiedottamisesta ja että tiedottaminen täyttää kuntalain vaatimukset. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevista asioista tulee huomioida julkisuus- ja salassapitosäännökset. Tiedottamisesta vastaavat tytäryhteisön toimitusjohtaja ja hallitus.

Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Silloin kun kunnan tehtävä on annettu yhteisön tai säätiön hoidettavaksi, kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta. Koska tiedottamisvelvollisuus koskee

14.6.2021

koko kaupunkikonsernin toimintaa, kaupungin tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava riittävällä tavalla toiminnastaan ja taloudestaan.

12 Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Julkisomisteisten yhtiöiden tulee OECD:n corporate governance -suosituksen mukaan toimia läpinäkyvästi ja noudattaa samoja korkeatasoisia hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita kuin yksityiset osakeyhtiöt. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka noudattavat hyvää johtamis- ja hallintotapaa sekä hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kaupungin omistusta hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuus turvaten. Tytäryhteisöt sitoutuvat noudattamaan toiminnassaan niitä koskevaa lainsäädäntöä ja viranomaismääräyksiä. Henkilöstöetuudet tytäryhteisöissä eivät saa ylittää tavanomaista ja kohtuullista tasoa.

Kaupungin tytäryhteisöille valitaan toimitusjohtaja, jolla on yhtiön liiketoiminnan johtamisen edellyttämä riittävä asiantuntemus ja kokemus. Tytäryhteisön hallitus päättää toimitusjohtajan kokonaispalkasta, palkitsemisesta ja toimisuhte-eduista.

Hyvä hallinto edellyttää myös luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava yhteisön tiedottamisen luotettavuudesta ja riittävyydestä. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida julkisuus- ja salassapitosäännökset. Kuntalain 29 §:n mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Silloin kun kunnan tehtävä on annettu yhteisön tai säätiön hoidettavaksi, kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta. Kaupungin tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava kuntalain säännökset huomioiden riittävällä tavalla toiminnastaan ja taloudestaan.